

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno 561 Usque Ad Annum 633

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1759

VD18 90117832

§.18. Lectiones & Oblationes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66072)

Sæculum VI.

A. C. 599.*Sacram.
init.*

Tunc cantabatur *Kyrie eleison*, & continuabatur in cantu, donec Papa signum cessandi daret, qui ad populum se convertens inchoabat: *Gloria in Excelsis Deo*, & rursus usque ad finem ad Orientem vertebatur. Secundum Sacramentarium S. Gregorii solus Episcopus, & tantum Diebus Dominicis & Festis cantabat *Gloria*. Presbyteri nunquam nisi in Paschate id recitabant. Tum Papa populum salutabat dicens: *Pax vobis*; mox iterum ad Orientem conversus, dicebat Orationem seu Dei illius Collectam. Illas Collectas, prout in Sacramentario S. Gregorii sunt, adhuc hodie recitamus. Oratione dicta residebat Pontifex ad populum conversus, & annuebat Episcopis, Presbyterisque, ut considerent. Hi ordine suo stabant ex utroque latere Episcopi a dextris, & Presbyteri a sinistris in illo Semicirculo, quo Altare retro cingebatur.

§. XVIII.

*Lectiones & Oblationes.**Mabill.
comm. c. 3.*

Subdiaconus, a quo legenda erat Epistola, ubi viderat, omnes sedere, conscendebat suggestum, in quo Pulpitum erat, a latere Chori aliquot gradibus eminentis. In Ecclesiis antiquis Romæ tria ejusmodi visuntur Pulpita; unum in latere

tere dextro Altare respiciens ad recitan-
dam Epistolam, alterum versus populum
ad legendas Prophetias, & tertium cœ-
teris duobus altius & magis ornatum ad
prædicandum Evangelium.

Leçta Epistola Cantor conscendens
suggestum cum Libro suo, qui Graduale
seu Antiphonarium dicebatur, cantabat
Responsorialia, quæ Gradualia ob gradus
ad suggestum dicimus, & Responsorialia,
quia Chorus Cantori respondet. Dein-
de cantabatur pro diversitate temporis
Alleluja, vel Tractus, ita dictus, quod
verba morose trahendo cantetur. Has
preces omnes hodieque dicimus, quales
eas singulis diebus annotatas in Antipho-
nario S. Gregorii videmus.

Tum Diaconus accedens osculabatur
pedes Papæ sibi Benedictionem ad le-
gendum Evangelium impertientis, his
verbis: *Dominus sit in corde tuo &c.*
Inde procedens ad Altare, & Evangelium
osculatus, illudque manibus suis tenens
comitantibus duobus Subdiaconis, quo-
rum unus thuribulum portabat, & præ-
cedentibus duobus Acolythis candela-
bra portantibus pulpitem adibat, quod
solus conscendebat, legebatque conver-
sus ad meridiem, nempe latus virorum,
nam in Ecclesia a mulieribus separati
stabant. Ex quadraginta Homiliis S. Gre-
gorii dispicimus, eadem quæ hodie Ev-
Hist. Eccles. Tom. VIII. Kk ange-

Sæculum VI.
A. C. 599.

Missæ Papalis.

Sæculum VI. angelia, & iisdem diebus lecta fuisse. Le-
 A. C. 599. cto Evangelio Subdiaconus illud omni-
 bus in Ecclesia præsentibus ad figendum
 osculum deferebat, tumque in Arcula re-
 positum obsignabatur. Ex his collige-
 dum videtur, non fuisse Librum, quem
 admodum nostri sunt, compactum, sed
 more antiquo convolutum.

Mabill. com.
t. 6. n. 3.

Illo ævo necdum Symbolum ad Mis-
 sam dicebatur in Ecclesia Romana, que
 cum nunquam alicujus Hæresis labe fuis-
 set infecta, necessarium non erat, ut Fi-
 dem suam profiteretur. Quando Papa
 ad Populum dicebat (sæpe autem dixit
 S. Gregorius) id statim perlecto Evan-
 gelio fiebat.

Postquam Papa populum salutasset
 illis verbis: *Dominus vobiscum*, & dixit:
Ord. 6. n. 7. *Oremus*, Diaconus comitante Aco-
 lytho ad Altare procedebat portans Ca-
 licem, coopertum Corporali, quod Dia-
 cono dabat. Diaconus isto Corporali
 Altare sternebat, & extremam illius par-
 tem alteri Diacono extendendam por-
 tigebat; erat enim hoc Corporale magna
 mappa, qua totum Altare tegebatur.
 Tum Papa ex Sanctuario descendens,
 duobus Primiceriis Notariorum & De-
 fensorum eum utrinque sustinentibus,
 ad locum, quo Senatores consistebant,
 procedebat Oblationes Optimatum se-
 cundum ordinem ipsorum, id est, panem
 &

& vinum ad Sacrificium collecturus. **Sæculum VI.**
 Papa acceptos panes Subdiacono Regio- **A. C. 599.**
 nario tradebat, qui eos in mappam,
 quam duo Acolythi tenebant, mittebat.
 Archidiaconus Papæ vestigia sequens &
 urceolos ab offerentibus accipiens vi-
 num fundebat in magnum calicem, sibi
 a Subdiacono præsentatum, quem seque-
 batur alius Acolythus aliud vas portans,
 in quod vinum Calicis, ubi impletus
 fuisset, effundebat. Proximus Papæ in- **Oblatio Pa-**
 cedebat Episcopus hebdomadarius, qui **nis & Vini.**
 aliorum panes accipiebat, comitante Dia-
 cono, vinum offerentium accipiente, &
 si hi accipiendo non sufficerent, a se-
 quentibus Presbyteris adjuvabantur.
 Tum Pontifex ad alterum Ecclesiæ latus,
 ubi sceminae erant, transibat, Oblationes
 earum accepturus. Ita omnia fiebant
 sine strepitu, & nemo Fidelium loco suo
 movebatur. Oblati panes formæ erant
 rotundæ; id enim inde discimus, quod
 S. Gregorius eosdem vocet Coronas. **IV. Dial.**
 Præterea hos panes quilibet suo labore **c. 55.**
 parabat. Istud docemur ex historia cu-
 jusdam Matronæ Romanæ, quæ Commu-
 nionem ex manu S. Gregorii accipiens,
 & verba consueta pronunciantem au-
 diens subrisit, quod panem manibus suis
 costum diceret, esse Jesu Christi Corpus.
 Paulus Diaconus, qui omnium primus
 hoc factum litteris prodidit, adjungit,
 S. Gre-

Sæculum VI. S. Gregorium iussisse hanc particulam
 A. C. 599. seruari, & postquam in orationem se de-
vit. per. Paul. disse, eandem in carnem mutatam præ-
Diac. n. 18. sente omni populo huic mulieri ostē-
per Jo. Lib. disse.
 II. c. 41.

Collectis omnibus Oblationibus Pa-
 pa ad Cathedram suam reversus lava-
 bat manus suas, atque etiam Archidia-
 conus; mox Papa signum dante, Archi-
 diaconus ad Altare accedens, panes quos
 ipsi Subdiaconus porrigebat, concinno
 ordine in Altari collocabat, & eo nume-
 ro, quem ad Communionem totius po-
 puli suffecturum putabat. Tum urceol-
 um Papæ accipiens e manu Subdiaconi
 ministrantis, vinum per colum, ut pri-
 rissimum esset, in Calicem fundebat.
 Diaconorum quoque urceolos accipie-
 bat. Subdiaconus ad Chorum descen-
 debat, & acceptum ex manu primi Can-
 toris vas aquæ tradebat Archidiacono,
 qui aquam tractu manus Crucem for-
 mans fundebat in Calicem. His per-
 actis Papa e Cathedra sua descendens
 & accedens ad Altare, quod osculaba-
 tur, Oblationes Presbyterorum, Diacon-
 orum, & tandem suam propriam, por-
 rigente Archidiacono, recipiebat. In-
 discimus, omnino omnes, Populum, Cle-
 ricos, ipsum Papam Oblationem accep-
 tisse. Tum Archidiaconus acceptum de
 manu Subdiaconi Calicem super Altare
 ponebat.

penes Hostiam Papæ a dextris colloca- Sæculum VI.
A. C. 599.
bat. Calix iste duas ansas habebat, in-
volutas linteo, quod Offertorium dice-
batur.

Interim cantabatur Offertorium, id est, Psalmus cum Antiphona, & post modicum temporis spatium Pontifex Chorum respiciens nutu significabat, cessandum esse; mox Altari inclinatus, Episcopis cum Presbyteris & Diaconis circumstantibus, Orationem super oblata, quam secretam vocamus, quia voce submissa dicitur, recitabat. Sequebatur Præfatio Sacrificii. In Sacramentario S. Gregorii Præfationes ferme in omnibus Missis diversæ occurrunt, ex quibus novem solummodo retinuimus. (Hodie in nostris partibus undecim numerantur.)

§. XIX.

Canon Missæ & Communio.

Cum deinde Papa tantisper expectasset, donec Chorus cantum, qui dicitur *Sanctus*, finiisset, incipiebat legere Canonem, qui etiam non nunquam *Secreta* appellatur, quia voce submissa recitabatur. Hunc Pontifex solus ante Altare erecto corpore pronunciabat, Episcopis interea, Presbyteris, & Subdiaconis in Sanctuario inclinato capite stantibus; nam non alio corporis situ melius Venerationem profiteri poterant Diebus

Kk 3 Domi-